

VI. ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.4

КОНКУРС ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СЕРЕД МАГІСТРАНТІВ ВНТУ

Світлана Бевз, канд. техн. наук, доцент кафедри ЕСС, заступник директора Інституту магістратури, аспірантури та докторантури (ІнМАД), Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

У кожному навчальному закладі свої традиції, своя історія, свій досвід. Саме вони формують тезаурус педагогіки ВНЗ та постають знаковою віхою копіткої багаторічної праці. Традиційним сьогодні став у ВНТУ і конкурс педагогічної майстерності для магістрантів, які претендують на вступ до аспірантури. Він проводиться уже вдев'яте – його започатковано ще в 2005 році. За положенням, конкурс проходить у два етапи. Перший, відбірковий етап, організують профільні інститути, у ньому беруть участь магістранти, що виявили бажання провести педагогічний практикум у другому триместрі. Адже педагогічна практика для усіх магістрантів є обов'язковою і, відповідно до діючих навчальних планів, може проводитися у другому та третьому триместрах у межах дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи», яка теж читається магістрантам у цих же триместрах спільно випусковими кафедрами фахових інститутів і кафедрою філософії та гуманітарних наук.

«І радість, і утіха в науках», — писав відомий римський історик, письменник, державний діяч Пліній Старший. Прагнення до знань, пошук нового, творчий підхід та копітка праця є невід'ємною частиною студентського навчання. До того ж, магістранти – кращі вчорашні студенти і майбутні аспіранти та викладачі, допомагають студентам бакалаврату підкорювати нові вершини науки під керівництвом досвідчених педагогів – своїх наукових керівників та викладачів університету.

Михайло Стельмах писав: «Справжній учитель завжди боїться своїх перших уроків, а вже на всі інші йде з трепетом». Зауважимо, що для магістрантів їх перший педагогічний досвід формується через призму насамперед морально-психологічного аспекту парадигми теоретичних засад педагогічних принципів, методів та рекомендацій щодо практичної діяльності викладача.

Переможці першого туру конкурсу педагогічної майстерності виборюють право продемонструвати свої викладацькі здібності на рівні університету в другому етапі конкурсу. Щороку оцінює якість проведених занять професійне журі, сформоване з провідних викладачів профільних інститутів, керівництва ІнМАД та викладачів, які читають магістрантам дисципліни педагогічного циклу. Після проведення відкритого заняття аудиторно проводиться

обговорення уроку, членами комісії подаються цінні поради та рекомендації, які будуть корисні магістрантам як майбутнім педагогам у їх професійній діяльності. Після цього обговорення переноситься в електронну площину форуму магістрантів на сайт ІнМАД. Оцінювання членами журі конкурсу здійснюється в електронному вигляді у спеціальній програмі автоматизованого підрахунку голосів на форумі ІнМАД за комплексними критеріями, які наведені в таблиці 1 за спеціально розробленою семибальною шкалою.

Таблиця 1 – Комплексні критерії оцінювання конкурсних занять

Структура навчального заняття	Стиль проведення заняття
1. Вступна частина заняття, яка містить чітке формулювання теми і постановку задачі.	1. Уміння викладача чітко, ясно, вільно і доброзичливо викладати матеріал, підтримувати оптимальний темп проведення заняття.
2. Змістовність і систематизація матеріалу заняття, наукова обґрунтованість, переконливість та актуальність тематики матеріалу.	2. Контакт викладача з аудиторією. Індивідуальний психолого-педагогічний підхід до студентів. Наявність партнерського спілкування з аудиторією. 3
3. Науковий рівень викладання матеріалу (наявність наукового аналізу проблеми, яка виноситься на обговорення, висвітлення нових досягнень науки і техніки).	3. Якість педагогічного спілкування: а) культура мовлення викладача; б) невербальні прояви поведінки викладача (жестикуляція, міміка, емоційність) та його зовнішність.
4. Правильність побудови плану заняття. Послідовність у викладенні матеріалу. Співвимірність і розмежування за логічно-структурованими частинами.	4. Уміння викладача викликати в студентів прагнення до творчого осмислення навчального матеріалу під час аудиторного заняття та самостійного вивчення матеріалу.

Структура навчального заняття	Стиль проведення заняття
5. Зв'язок матеріалу заняття з попереднім матеріалом даної дисципліни, з матеріалом інших дисциплін, з наявною навчальною літературою та іншими інформативними джерелами.	5. Володіння викладачем психолого-педагогічними методиками (активними методами навчання, проблемно-пошуковими методами, діловими іграми).
6. Підведення підсумків заняття. Наявність висновків, що дозволяють осмислити мету та основну ідею заняття.	6. Зацікавленість аудиторії змістом заняття і рівень емоційного охоплення слухачів. Сприйняття аудиторією особистості викладача.
7. Оптимальність співвідношення обсягу матеріалу і можливого сприйняття його студентами.	7. Виховання в студентів сприйняття загальнолюдських цінностей.
Використання технічних засобів навчання	
1. Уміння користуватися дошкою (на лабораторному занятті - устаткуванням для виконання роботи). Планування розміщення матеріалу на дошці..	3. Рівень використання інформаційного (технічного, комп'ютерного) забезпечення даної проблеми, його відповідність сучасним вимогам.
2. Наявність електронного чи паперового варіанту матеріалів заняття, опорних конспектів, таблиць, схем тощо.	4. Дотримання студентами і викладачами інструктивних вимог з техніки безпеки.

Дорадчим органом традиційно виступає журі магістрантів, які відвідали відкриті заняття своїх колег, оцінили їх якість шляхом Інтернет-голосування на сайті ІнМАД та розмістили на форумі магістрантів свої рецензії. Інформаційно-програмна підтримка конкурсу реалізує моніторинг даних конкурсантів та журі конкурсу, систему рецензування відкритих занять та методичних розробок, оцінювання проведених занять відповідно до встановлених критеріїв та підрахунок узагальненого рейтингу учасників конкурсу. Інформаційно-

аналітична програма конкурсу педагогічної майстерності входить до автоматизованої інформаційної системи документообігу та моніторингу навчального процесу магістерської підготовки [1] та розміщена на форумі сайту ІнМАД за адресою: <http://inmad.vntu.edu.ua/fm/index.php?act=kon&yea=2013>.

Педагогічна практика магістрантів, безумовно, повинна бути пов'язана з їх методичною та науковою діяльністю [2]. До свого відкритого уроку усі конкурсанти підготували методичну розробку відповідного практичного, лабораторного чи лекційного заняття, яка була оцінена, крім журі конкурсу, ще й викладачами курсу «Педагогіка та психологія вищої школи». Більшість методичних розробок відкритих занять магістрантів базується також на результатах новітніх наукових досліджень, які проводять самі магістранти та їх наукові керівники. Відомий український та російський педагог, один із засновників педагогічної науки в Росії К.Д. Ушинський справедливо вважав, що «...при хорошому підручнику і розумному методі навіть посередній викладач може бути хорошим, а без того та другого і найкращий викладач з рідкісними здібностями і запопадливістю до справи довго, а можливо, і ніколи не вийде на справжню дорогу» [3].

Слід відзначити, що якість проведених відкритих занять щороку зростає. Тут важливу роль відіграє традиційність конкурсу. Окремі магістранти-учасники конкурсу пам'ятають відкриті уроки своїх попередників, що проводилися в минулі роки на базі їхніх академічних груп, і намагаються провести свої заняття не гірше. Відповідально ставляться до підготовки молодого викладацького складу й наукові керівники, які допомагають своїм учням у розробці плану відкритого заняття, пошуку методичного, інформаційного та технічного забезпечення уроку. За словами відомого французького поета П'єра Буаста, «освіта – скарб, праця – ключ до нього». Поступ пізнання, як відомо, потребує педагогічних знань, умінь та навичок – тож, їх осягненню в магістратурі університету й приділяється належна увага.

Отже, запроваджений ІнМАД ВНТУ конкурс педагогічної майстерності за технічної підтримки розробленої інформаційно-аналітичної Інтернет-системи дозволяє використовувати новітні досягнення науки і практики, органічно поєднуючи класичні і інноваційні підходи до розв'язання навчально-педагогічних завдань, що в свою чергу підвищує якість проведення педагогічного практикуму серед магістрантів. Досвід проведення таких заходів варто поширювати і у інших ВНЗ.

Література

1. Мокін В.Б. Автоматизована інформаційна система підтримки прийняття рішень в процесі реалізації неперервної підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації/ В.Б.Мокін, С.В. Бевз, О.В.Бурка // Вісник політехнічного інституту. – м.Вінниця. – № 6. – 2011. – с. 177-184.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури/ С. С.

Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с. – ISBN: 966-364-246-7.

3. Ушинский К.Д. Педагогические сочинения в 6 томах/ К.Д.Ушинский. – М.: 1988-1990. – 110 с.

УДК 37.013.73: 005.32

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРА У ВНЗ

Микола Прищак, канд. пед. наук, доцент кафедри
філософії та гуманітарних наук ВНТУ,

Олександр Лесько, канд. екон. наук, професор кафедри економіки
підприємства і виробничого менеджменту ВНТУ,
м. Вінниця, Україна.

Економічна трансформація України, її якість та швидкість вимагають зміни парадигми підготовки управлінських кадрів, яка не відповідає сучасним вимогам розвитку бізнесу та менеджменту. На даний час існує потреба в підготовці менеджерів, керівників високого професійного рівня, здатних розвивати бізнесові стосунки та стосунки в організаціях на цивілізованій основі, яка, значною мірою, визначається психологічною компетентністю менеджера.

Аналіз теорії та практики управлінської діяльності в організаціях дає можливість зробити висновок, що компетентність менеджера є системним явищем і визначається сукупністю таких його складових: знання, уміння, навички у сфері управлінської діяльності; професійні знання, уміння, навички у відповідній виробничій сфері; етична культура; психологічна культура. Особливого значення в сучасному менеджменті набуває психологічна (особистісна) складова компетентності менеджера.

Відомий менеджер ХХ століття Лі Якокка ключовим постулатом мистецтва управління визначив такий: “Уміння контактувати з людьми – це все і вся” [1, 411]. Інший, не менш відомий менеджер Джек Уелч, який понад 20 років (до 2001 р.) очолював компанію “Дженерал електрик”, акцентує увагу на такому аспекті діяльності менеджера: “У новому тисячолітті, сповненому жорсткої конкуренції, необхідно вести людей до цілі, не командуючи ними, а запалюючи, надихаючи їх” [2, 57].

Спробою системного підходу до зміни парадигми менеджменту в організації є розвиток теорії “5 рівня управління”, яка основою розвитку (перетворень) в організації визначає не корпоративну стратегію розвитку, що характерно для 4 рівня управління, зокрема для концепції “управління за метою” Пітера Друкера, а – підбір команди, що вимагає поєднання психологічних та етичних принципів [3, 159].

Психологічна культура менеджера включає в себе знання психологічних закономірностей розвитку та проявів психіки особистості, психологічних

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національна академія педагогічних наук України
Вінницький національний технічний університет
Новий університет Лісабона, Португалія
Люблінська Політехніка, Польща
Національний технічний університет України «КПІ»
Донецький національний технічний університет**

Матеріали Міжнародної Інтернет-конференції

**ПРОБЛЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ
ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ
ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В УМОВАХ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
СУСПІЛЬСТВА
(ПНК-2013)**

<http://conf.inmad.vntu.edu.ua/pnk2013/>

2-4 квітня 2013 року

Україна, Вінниця, ВНТУ

УДК [378+00] (477)
ББК 65.261+65.01] (4УКР)
П 78

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки

Головний редактор: **В.В. Грабко**, доктор технічних наук, професор.

Редколегія:

О. Н. Романюк, доктор технічних наук, професор,

С. В. Павлов, доктор технічних наук, професор,

В. Б. Мокін, доктор технічних наук, професор.

Відповідальний за випуск: **С. В. Бевз**, кандидат технічних наук, доцент.

Рецензенти:

С.М. Злепко, доктор технічних наук, професор;

В. В. Зянько, доктор економічних наук, професор;

В.В. Ковтун, кандидат технічних наук, доцент;

В.В. Кухарчук, доктор технічних наук, професор;

С.І. Перевозніков, доктор технічних наук, професор;

А.П. Поляков, доктор технічних наук, професор;

А.П.Ранський, доктор хімічних наук, професор;

Д.В. Степанов, кандидат технічних наук, доцент.

Матеріали подано в авторській редакції. За підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей відповідають автори опублікованих матеріалів.

П78 **Проблеми** та технології підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації в умовах інноваційного розвитку суспільства (ПНК-2013) : Матеріали міжнародної Інтернет-конференції. 2–4 квітня 2013 р. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 115 с.

ISBN 978-966-641-551-9

В матеріалах конференції висвітлено статті вітчизняних та іноземних науковців, які розглянуто на I Міжнародній Інтернет-конференції «Проблеми та технології підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації в умовах інноваційного розвитку суспільства» 2-4 квітня 2013 року в м. Вінниця.

Розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, наукових співробітників.

УДК [378+00] (477)

ББК [65.261+65.01] (4УКР)

ISBN 978-966-641-551-9

© Вінницький національний
технічний університет, 2013

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВА КОНФЕРЕНЦІЇ

Грабко В.В., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

СПІВГОЛОВИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Романюк О.Н., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Павлов С.В., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Мокін В.Б., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Азаров О.Д., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Башков Є.О., д-р техн. наук, проф. (ДонНТУ, Україна)

Бевз С.В., канд. техн. наук, доц. (ВНТУ, Україна)

Боцула М.П., канд. техн. наук, доц. (ВНТУ, Україна)

Буяльська Т.Б., к.філос.н., доц. (ВНТУ, Україна)

Василенко В.Б., д-р техн. наук, проф. (Новий університет Лісабона,

Португалія)

Войтко В.В., канд. техн. наук, доц. (ВНТУ, Україна)

Войцик Вальдемар, д-р техн. наук, проф. (Люблінська Політехніка,

Польща)

Данилов В.Я., д-р техн. наук, проф. (НТУУ „КПІ”, Україна)

Дубовой В.М., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Іскович-Лотоцький Р.Д., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Злепко С.М., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Зянько В.В., д-р екон. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Кветний Р.Н., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Кичак В.М., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Кухарчук В.В., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Лежнюк П.Д., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Мацко Л.А., канд. філос. наук, доц. (ВНТУ, Україна)

Мокін Б.І., д-р техн. наук, проф., акад. НАПН України (НАПН Україна, ВНТУ, Україна)

Новікова О.О., зав. аспірантури (ВНТУ, Україна)

Петрук В.Г., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Поляков А.П., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Ратушняк Г.С., канд. техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Савчук Т.О., канд. техн. наук, доц. (ВНТУ, Україна)

Сердюк В.Р., д-р техн. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Трофимчук О.М., д-р техн. наук, проф., член-кор. НАН України (Ін-т телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України)

Хома О.І., д-р філос. наук, проф. (ВНТУ, Україна)

Яремчук Ю.Є., канд. техн. наук, доц. (ВНТУ, Україна)

ЗМІСТ

I. ПРОБЛЕМИ ТА ЗАДАЧІ МАГІСТЕРСЬКИХ ПРОГРАМ ЯК ПЕРШОГО ЕТАПУ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ.....	7
Тетяна Трусова Особливості професійної підготовки фахівців з туризму в Україні.....	7
Гигла Читая, Інна Кашникова О підготовке квалифицированных кадров по специальности «Экономическая кибернетика» в Белорусском государственном экономическом университете.....	10
Борис Мокін Магістерська програма наукового спрямування та матеріальне стимулювання наукових керівників аспірантів як основні фактори високої ефективності аспірантури.....	13
Яцек Тарковський, Максим Кополовець, Світлана Бевз, Наталія Кузьміна, Інна Кручок До питання реалізації міжнародних партнерських задач магістерської програми дисципліни «Сучасні інформаційні технології в науці та освіті» для електроенергетиків	16
Петро Лежнюк, Ірина Рубаненко Особливості вивчення дисципліни «Інтелектуалізація електроенергетичних систем» при підготовці магістрів-науковців по напрямку – «Електричні системи і мережі»	19
Петро Лежнюк, Сергій Кравчук Сучасні методи підготовки наукових кадрів для роботи в напрямку впровадження SMART GRIDS технологій в Україні	22
II. ПРОБЛЕМИ ТА ЗАДАЧІ ПІДГОТОВКИ КАНДИДАТІВ І ДОКТОРІВ НАУК В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ТА З УРАХУВАННЯМ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ РНД.....	25
Ольга Костюкова Світовий досвід працевлаштування фахівців зі ступенем PhD	25
Петро Курмась Аналіз наукових підходів до регулювання діяльності закладів вищої освіти.....	27
Віталій Зянько Наука як головний резерв інтенсивного зростання економіки.....	30
Віталій Мокін, Світлана Бевз, Сергій Бурбело Модель інформаційної підтримки прийняття рішень в процесі реалізації неперервної підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації.....	32
Анатолій Шиян, Лілія Нікіфорова Необхідні умови для створення у ВНЗ ефективної системи підготовки кандидатів та докторів наук	36
Сергій Павлов, Сергій Злепко До питання удосконалення системи підготовки кандидатів і докторів наук за спеціальностями 05.11.17 – біологічні та медичні прилади і системи, 05.13.09 – медична та біологічна інформатика і кібернетика.....	39

Станіслав Ткаченко, Дмитро Степанов Особливості підготовки кадрів вищої кваліфікації з теплоенергетичних спеціальностей.....	42
Віталій Мокін Методологія ефективної підготовки кандидатів наук у ВНТУ через аспірантуру в умовах інноваційного розвитку суспільства.....	45
Андрій Поляков, Дмитро Галушак Актуальність підготовки наукових кадрів машинобудівних спеціальностей	50
Віталій Мокін, Світлана Бевз, Сергій Бурбело, Анастасія Яровенко Автоматизація процесів редагування магістерських кваліфікаційних та дисертаційних робіт і перевірки відповідності їх оформлення діючим вимогам.....	52
ІІІ. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ НАУКОВИХ КАДРІВ. ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ	56
Сергій Бурбело Розробка методу планування в навчальному процесі для підготовки наукових кадрів.....	56
Оксана Залюбівська Використання дистанційних навчальних технологій у формуванні риторичної культури магістрантів ВНТУ	61
Мирослав Боцула, Віталій Савчук Можливості і перспективи впровадження технології open badges у дистанційну форму магістерської підготовки.....	64
Світлана Бевз, Марина Богданова, Василь Баранюк Теорія подібності і критеріального моделювання як математичний апарат дистанційних наукових досліджень.....	66
Марина Богданова, Світлана Бевз, Віталій Коваленко Дистанційне використання програмного комплексу SEE ELECTRICAL EXPERT для побудови схем розподільчої мережі 0,4 кВ.....	70
ІV. АВТОМАТИЗАЦІЯ ДОКУМЕНТООБІГУ ТА УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ	73
Вікторія Войтко, Світлана Бевз, Святослав Вишневський, Діана Мельник Аналіз пошукових систем як засобів автоматизації документообігу.....	73
Віталій Стойка, Сергій Стойка Проблемні питання підготовки фахівців туристичної галузі.....	76
Марина Кутіна, Світлана Бевз, Діана Мельник Автоматизація документообігу та управління навчальним процесом	78
V. СТВОРЕННЯ ВЕБ-ПОРТАЛІВ І БАЗ ДАНИХ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ	80
В'ячеслав Ковтун, Олександр Гаврилюк Створення веб-порталів і баз даних для підготовки наукових кадрів.....	80
Віталій Мокін, Світлана Бевз, Вікторія Войтко, Сергій Бурбело, Сергій Ткачук, Анастасія Савалюк, Марина Богданова, Ірина Сухоцька Веб-портал молодих науковців ВНТУ.....	83

VI. ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	87
Світлана Бевз Конкурс педагогічної майстерності серед магістрантів ВНТУ.....	87
Микола Прищак, Олександр Лесько Психологічні засади формування компетентності менеджера у ВНЗ	91
Олена Слободянюк Роль і функції викладача у підготовці майбутнього покоління спеціалістів з високим рівнем професіоналізму і діловим етичним потенціалом.....	94
Володимир Богачук, Валерій Граняк Роль науково-дослідної роботи в процесі підготовки спеціалістів технічного напрямку	97
Оксана Ковтун Освітні рівні вищої школи	100
Оксана Залюбівська Риторична культура викладача технічного університету – необхідна умова педагогічної діяльності	104
Лариса Мацко, Роман Дуда, Дарія Тихонова Застосування інноваційних технологій в проведенні практичних занять з магістрантами ВНТУ	107
Михайло Стрельбицький Естетобія як психологічна проблема академічного середовища	110
Петро Лежнюк, Юрій Півнюк Вдосконалення технології підготовки кваліфікованих кадрів з розвитком електроенергетичної галузі України	113